

Załącznik do Uchwały Nr 324/LXI

Rady Gminy Ciepłowody

z dnia 29 grudnia 2023 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2024-2030 DLA GMINY CIEPŁOWODY**

SPIS TREŚCI

I	PODSTAWA PRAWNA.....	3
II	WPROWADZENIE.....	3
III	CELE PROGRAMU.....	4
IV	DIAGNOZA.....	7
V	ANALIZA SWOT.....	8
VI	ZADANIA PROGRAMU.....	10
VII	ADRESACI PROGRAMU.....	11
VIII	FINANSOWANIE PROGRAMU.....	11
IX	MONITORING I EWALUACJA.....	11

I. PODSTAWA PRAWNA

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 został opracowany i będzie realizowany w oparciu o:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (T.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (T.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.),
- ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (T. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.),
- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 ze zm.),
- Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.),
- Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1375 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.);
- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 – 2034 w Gminie Ciepłowody;
- Uchwałę Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030

II. WPROWADZENIE

Dom postrzegany jest jako środowisko miłości i opieki, bezpieczny azyl, jednak dla wielu ludzi dom jest miejscem terroru i cierpienia, zagrożenia i poniżenia, lęku i rozpacz. Przemoc domowa może być skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Rodziny doznające przemocy pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Zgodnie z art. 6 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

III. CELE PROGRAMU

W celu realizacji zadań określonych w art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie gminy Ciepłowody uruchomiono gminny system przeciwdziałania przemocy oparty na pracy Zespołu Interdyscyplinarnego, w skład którego wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- służby zdrowia,
- policji,
- oświaty,
- organizacji pozarządowej,
- kurator sądowy.

Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego przez Wójta Gminy Ciepłowody nastąpiło zgodnie z Uchwałą Nr 292/LV/23 Rady Gminy Ciepłowody z dnia 26 czerwca 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Ciepłowody.

Zadania zespołu:

- integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- diagnozowanie problemu przemocy domowej na terenie Gminy,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc,
- kompleksowe zajmowanie się rodzinami, w których dochodzi do przemocy,
- pracowanie adekwatnych strategii postępowania w przypadku rozpoznania i zgłoszenia przemocy domowej,
- monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności organizowanie współpracy służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy,
- kierowanie wyników ustaleń Zespołu za pośrednictwem Przewodniczącego Zespołu do instytucji i organów uprawnionych ustawowo do podejmowania działań postulowanych przez Zespół,
- podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w ramach procedury „Niebieska Karta”.

Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupy diagnostyczno- pomocowe w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach.

Grupa diagnostyczno - pomocowa:

- zaprasza na swoje posiedzenie osobę wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą, aby zdiagnozować jej sytuację socjalno-bytową, poznać jej potrzeby, opracować wspólnie z nią, indywidualny plan pomocy, który pozwoli zatrzymać przemoc,
- podejmuje działania wobec osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową, mające na celu zatrzymanie przemocy,
- poszczególne służby, wchodzące w skład grupy roboczej podejmują działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom występującym w rodzinie np. dzielnicowy składa systematyczne wizyty w rodzinie, pedagog szkolny

diagnozuje sytuację dzieci, które są w rodzinie, pracownik socjalny prowadzi rozmowy mające na celu szeroko rozumianą pomoc,

- monitoruje sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentuje działania podejmowane wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efekty tych działań,
- informuje Przewodniczącego Zespołu o efektach działań grup diagnostyczno - pomocowych w przypadku ustania przemocy domowej, braku zasadności podejmowania dalszych działań, zrealizowania indywidualnego planu pomocy,

Procedura „Niebieska Karta” kończy się:

- w przypadku ustania przemocy domowej,
- braku zasadności podejmowania dalszych działań,
- zrealizowania indywidualnego planu pomocy,

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że :

- jest intencjonalna czyli jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- siły są nierównomierne- w relacji jedna osoba ma przewagę nad drugą, ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,
- naruszone są dobra osobiste- sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe dobra ofiary np. prawo nietykalności fizycznej, godności, szacunku,
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczanie bólu i cierpienia sprawia że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony,
- dziecko krzywdzone – to takie, które cierpi z powodu niewłaściwego zachowania innych osób- głównie rodziców, opiekunów- w stosunku do niego a przy tym doznaje poczucia niesprawiedliwości i bezsilności.

Rodzaje przemocy:

Przemoc fizyczna

Przemoc fizyczna - jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Popychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.

Przemoc psychiczna

Przemoc psychiczna to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu. Wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.

Przemoc seksualna

Przemoc seksualna to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności. Wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.

Przemoc ekonomiczna

Przemoc ekonomiczna to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy. Odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny itp.

Zaniedbanie

Zaniedbanie to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

IV. DIAGNOZA

Na terenie gminy Ciepłowody przemoc domowa występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami, niejednokrotnie powiązana jest z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą, a także małą świadomością społeczną.

Ofiarami przemocy są najczęściej kobiety i dzieci rzadziej mężczyźni.

W stosunku do dzieci przemoc stosują oboje rodzice. Bardzo często sprawcami przemocy są osoby pod wpływem alkoholu.

Sytuacja ofiar przemocy w rodzinie jest bardzo trudna, problem jest wielowątkowy często zależność materialna komplikuje sytuację.

W ostatnim czasie zmieniła się sytuacja ofiar przemocy domowej - społeczeństwo jest bardziej świadome tego, że takie zdarzenie mają miejsce w rodzinach i że należy pomagać ofiarom przemocy aby nie pozostawały same i mogły tę pomoc otrzymać.

Osoby wobec których stosowana jest przemoc, osoby w sytuacji kryzysu-traumatycznych przeżyć, nagłych wydarzeń losowych, choroby mogą uzyskać pomoc :

- w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciepłowodach, tel. 748103562
- Punkcie Konsultacyjnym działającym przy GKRPA w Ciepłowodach (ostatni piątek każdego miesiąca w godz. 14.00 – 15.00)
- w postaci poradnictwa psychologicznego w siedzibie OPS Ciepłowody (dwa ostatnie czwartki miesiąca w godz. 9.00 – 13.00)
- poradnictwa prawnego (po wcześniejszym umówieniu wizyty za pośrednictwem OPS Ciepłowody)
- Centrum Terapii Uzależnień SANGO w Ząbkowicach Śl. ul. Wrocławka 23, tel. 721 322 954
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciepłowodach (siedziba OPS Ciepłowody), tel. 748103562
- w Ośrodku Interwencji Kryzysowej „ Nadzieja” w Bardzie, 1 Maja 12 57-256 Bardo , te. (0-74) 817-15-52.

V. ANALIZA SWOT

SŁABE STRONY :

- Brak grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.
- Brak mieszkań socjalnych dla ofiar przemocy w rodzinie.
- Brak placówek zapewniających miejsca noclegowe dla osób stosujących przemoc w związku z koniecznością izolacji sprawcy.
- Ukryta przemoc domowa.
- Słaba współpraca osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy.
- Bierność świadków przemocy.

- Brak organizacji pozarządowych działających w ramach przeciwdziałania przemocy.
- Niska świadomość społeczna na temat zagrożeń związanych z przemocą.

MOCNE STRONY :

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ciepłowody na lata 2019 – 2034.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Działalność Punktu Konsultacyjnego.
- Gminny Program Przeciwdziałania Alkoholizmowi.
- Programy profilaktyczne i wychowawcze przeciwdziałające przemocy w szkołach.
- Spotkania, pogadanki ze specjalistami w szkołach, przedszkolu.
- Funkcjonowanie świetlic na terenie gminy.

ZAGROŻENIA :

- Niskie nakłady finansowe na przeciwdziałanie przemocy.
- Problemy z uzależnieniem członków rodzin (alkohol, narkotyki, hazard, itp.).
- Bezradność ofiar przemocy.
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
- Uzależnienie od pomocy instytucjonalnej.
- Społeczne mity i stereotypy na temat przemocy.

SZANSE :

- Realizacja Gminnego Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
- Realizacja programów/projektów aktywizujących dla społeczeństwa.
- Rozwój systemu informacji z zakresu profilaktyki i wsparcia rodziny.
- Rozwinięcie systemu współpracy pomiędzy instytucjami.
- Alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

-Oferty szkoleniowe dla kadr pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości, policji, służby zdrowia, placówek oświatowych z zakresu przeciwdziałania i reagowania na przemoc.

VI. ZADANIA PROGRAMU

Obszar 1: Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

- 1.1. Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb, na temat zjawiska przemocy domowej
- 1.2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej
- 1.3. Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych

Obszar 2: Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej

- 2.1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej
- 2.2. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej
- 2.3. Monitorowanie działań pomocowych

Obszar 3: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

- 3.1. Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej
- 3.2. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy domowej
- 3.3. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów psychologiczno-terapeutycznych zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy domowej

Obszar 4: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

- 4.1. Wyznaczanie kierunków działań dla podmiotów i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej
- 4.2. Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

4.3. Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

VII. ADRESACI PROGRAMU.

Adresatami Gminnego Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej są:

- ofiary przemocy,
- rodzice i opiekunowie krzywdzonych dzieci,
- dzieci i młodzież,
- osoby starsze,
- rodziny dotknięte przemocą,
- sprawcy przemocy,
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami dotkniętymi przemocą,
- społeczność lokalna: mieszkańcy gminy Ciepłowody.

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania Gminnego Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej są środki własne gminy Ciepłowody.

Zakłada się możliwość pozyskiwania środków finansowych w ramach przeciwdziałania przemocy domowej z budżetu państwa, z programów MPiPS oraz z unijnych funduszy strukturalnych.

IX. MONITOROWANIE I EWALUACJA

Program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej dla Gminy Ciepłowody będzie realizowany w latach 2024 – 2030.

Monitoring zapisów programu, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciepłowodach (głównego realizatora Programu). Od podmiotów zaangażowanych w realizację Programu będą systematycznie zbierane informacje określone jako wskaźniki

realizacji zadania i osiągania zakładanego rezultatu. Zgromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązywać problemy w trakcie realizacji Programu. Z realizacji zadań programowych opracowywane będą roczne sprawozdania, które Ośrodek Pomocy Społecznej będzie przedkładał Radzie Gminy Ciepłowody do dnia 31 marca roku następnego za poprzedni rok kalendarzowy.

Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest realizacja zadań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb mieszkańców gminy Ciepłowody, zgodnie z przyjętymi procedurami, ponadto stała współpraca uczestników Programu i monitoring działań.